



13.11.2023
v Bratislave

PreDemokraciu.sk
info@predemokraciu.sk

PRÍLOHA K TLAČOVEJ SPRÁVE

Kapitola - Návrat k štandardnému prostrediu demokratickej spoločnosti

“Vláda uznáva úlohu mimoládných organizácií. Nemôže však akceptovať, aby politicky zamerané mimovládne organizácie, často financované zo zahraničia, vstupovali do súťaže politických strán bez akejkoľvek politickej zodpovednosti voči voličom a ovplyvňovali verejnú mienku v prospech jednej alebo druhej politickej strany. Vláda je pripravená finančne podporiť mimovládne organizácie vykonávajúce verejnoprospešnú činnosť, napr. v oblasti sociálnej, humanitárnej, environmentálnej a pod.”.

V demokratickom a právnom štáte, kde je ústavne garantovaná sloboda združovania, nemá štát kádrovať to čomu sa občania a ich organizácie majú venovať a čomu nie. Ak mimovládne neziskové organizácie dodržiavajú ústavu a zákony, tak štát nesmie robiť žiadne rozdiely medzi tými, ktorí sa venujú sociálnym službám, zdravotnej a charitatívnej pomoci, vzdelávaniu, ochrane životného prostredia, ľudským právam, či boju proti korupcii. Diskriminácia mimovládnych neziskových organizácií na základe predmetu ich činnosti či subjektívneho rozhodnutia je v každej demokratickej spoločnosti absolútne neprijateľná.

Občianske združenia sú realizáciou politického ústavného práva na slobodu združovania a tak, ako občania, aj tieto organizácie sa môžu zapájať do verejného života a vyjadrovať sa slobodne aj k politickým otázkam. Nie je rozdiel medzi tým, keď organizácia občanov so zdravotným znevýhodnením presadzuje to, aby istá pomôcka bola hradená zo zdravotného poistenia, ako keď organizácia v oblasti boja proti korupcii presadzuje väčšiu kontrolu verejných obstarávaní.



13.11.2023
v Bratislave

PreDemokraciu.sk
info@predemokraciu.sk

“Vláda presadí návrat k štandardnému politickému prostrediu demokratickej spoločnosti. Zasadí sa aj o ďalší vývoj fungovania ústavných inštitúcií. Z uvedených dôvodov najmä ... Zasadí sa o obnovenie spoločenského dialógu na celoštátnej úrovni vrátane posilnenia jeho inštitucionálneho rámca. Uskutočňovaniu kľúčových rozhodnutí bude predchádzať konkrétna forma verejných konzultácií.”

Posilňovanie nástrojov participácie verejnosti na tvorbe verejných politík je ušľachtilý cieľ, dá sa tomu napríklad prispieť tak, že vláda a parlament nebudú obchádzať legislatívny proces a budú sa využívať nástroje hromadnej pripomienky v MPK ako doteraz a zároveň sa transparentným spôsobom umožní verejnosti pripomienkovať zákony predkladané poslancami priamo do NR SR napríklad zavedením mechanizmu pripomienkovania podobnému ako v MPK medzi prvým a druhým čítaním. Platforma vláde pripomína, že v legislatívnom procese sú nové Pravidlá participácie, ktoré už prešli medzirezortným pripomienkovým konaním a pre splnenie tohto bodu programu stačí, aby ich vládna koalícia schválila. Ďalšou možnosťou je podľa Občianskej platformy zníženie limitu potrebného na prerokovanie občianskych petícií v NR SR z aktuálnych 100-tisíc na 50-tisíc podpisov.

Takéto návrhy vítame a budeme pozorne sledovať, či ich vláda a parlament presadia do praxe.

Kapitola - Sociálna politika

“Politiky v oblasti práce a sociálnych vecí bude tvoriť a realizovať na princípe partnerstva a subsidiarity, začlenením sociálnych partnerov, samospráv, ako aj organizácií reprezentujúcich rôzne cieľové skupiny do spolurozhodovania. Riešenia bude prinášať na základe analýzy faktov, relevantných údajov a reálnych praktických



13.11.2023
v Bratislave

PreDemokraciu.sk
info@predemokraciu.sk

skúseností a podporí sociálne inovácie, ktoré zvýšia odolnosť voči šokom a prispejú k modernému a sociálne spravodlivému Slovensku.”.

Takýto prístup k tvorbe sociálnych politík len vítame, škoda však, že vláda to už porušila pri príprave návrhov týkajúcich sa zmien v 2% z daní, ktoré ohlásil minister práce, sociálnych vecí a rodiny na tlačovej konferencii bez toho, aby boli tieto návrhy prerokované s príslušnými už existujúcimi orgánmi s touto kompetenciou - s Radou vlády pre mimovládne neziskové organizácie, kde sú zástupcovia občianskeho sektora a ktorá je poradným orgánom vlády.

Kapitola - Posilnenie úlohy demokratického štátu

“Vláda sa hlási k ústavnej definícii, podľa ktorej je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát. Materiálny právny štát nie je hodnotovo neutrálny, naopak, opiera sa o konštitutívne hodnoty demokratickej spoločnosti, akými sú rešpekt k ľudským právam, sloboda, rovnosť, ochrana ľudskej dôstojnosti, spravodlivosť, princíp primeranosti, zákaz zneužitia moci, demokratický charakter vládnutia, či zvrchovanosť ústavy a zákona.”.

Vítame toto vyhlásenie a veríme, že vláda ho bude dodržiavať nielen formálne ale aj materiálne a nie len dodržiavaním zákonov, ale aj prostredníctvom vyhlásení predstaviteľov vlády, vládnych politických strán a poslancov a poslankýň vládnych strán. Tešíme sa, že sa hlási k dodržiavaniu politickej kultúry a princípu univerzality ľudských práv a veríme, že nebude rozdiel medzi vyhláseniami a reálnymi rozhodnutiami predstaviteľov vlády.

Kapitola - Politika prevencie proti korupcii, integrity verejného sektora a transparentnosti



13.11.2023
v Bratislave

PreDemokraciu.sk
info@predemokraciu.sk

“Vláda sa zaväzuje posilňovať transparentnosť a pripraviť protikorupčnú právnu úpravu regulácie styku verejných funkcionárov s osobami zastupujúcimi záujmy jednotlivcov a organizácií; hľadať s ostatnými orgánmi verejnej moci zhodu na ústavno-právne konformnom zavedení jednotných pravidiel podávania majetkových priznaní funkcionárov vo verejnom sektore s osobitným dôrazom na elektronizáciu majetkových priznaní; všestranne podporovať uskutočnenie komplexnej analýzy aplikačných problémov s realizáciou ústavného zákona o ochrane verejného záujmu a navrhnúť prijatie potrebných zmien právnej úpravy; **posilnením transparentnosti legislatívneho procesu s ohľadom na zabezpečenie náležitého sociálneho dialógu, ako aj zavedením transparentných pravidiel financovania mimovládnych organizácií.**”.

Už v súčasnosti máme mnoho nástrojov na kontrolu transparentnosti financovania mimovládnych organizácií. Nadácie a neziskové organizácie zverejňujú svoje výročné správy, v ktorých podrobne zverejňujú informácie o financovaní a použití finančných prostriedkov. Občianske združenia, ktoré čerpajú peniaze z verejných zdrojov sú rovnako tak kontrolované - mechanizmus 2% z daní má jasné pravidlá transparentnosti, dotačné schémy a zdroje zo štátnych fondov rovnako majú nastavený mechanizmus transparentnosti. Zvyšná časť zdrojov je kontrolovaná daňovými úradmi, keďže organizácie musia viesť účtovníctvo a podávať daňové priznania. Navyše mnohé združenia zverejňujú nad rámec zákona výročné správy a prehľady o tom, aké prostriedky čerpajú z akých zdrojov a ako s nimi nakladajú. Rovnako sa na nich vzťahujú regulácie týkajúce sa zákazu prijímania hotovostných platieb nad istú sumu a regulácia v oblasti zamedzenia prania peňazí z nelegálnych zdrojov a všetky trestnoprávne predpisy v tejto oblasti, ako na iné súkromné subjekty. Pravidlá teda máme, doteraz Ministerstvo vnútra, pod ktoré agenda kontroly MNO patrí, nemá podnety, ktoré by preukazovali nezákonnú činnosť.



13.11.2023
v Bratislave

PreDemokraciu.sk
info@predemokraciu.sk

Ak existujú prípady zneužívania MNO na nezákonnú činnosť alebo nedodržiavajú zákony platné v súčasnosti, potom je to otázka konkrétnych subjektov, voči ktorým je potrebné používať doteraz platné právne predpisy. Inak vláda navrhuje riešiť neexistujúci problém v oblasti transparentnosti financovania MNO a tým len zvýši administratívnu záťaž pre tieto organizácie.

Kapitola - Verejná správa

“Vznikne štátna agentúra pre pomoc neziskovému sektoru, udeľujúca krátkodobé aj dlhodobé granty. Cieľom je podporiť tú časť občianskeho sektora, ktorá sa reálne zaujíma o zlepšenie života v krajine.”

Dotácie z verejných rozpočtov pre MVO tvoria už dnes viac než 250 miliónov eur ročne a predstavujú viac než tretinu celkových príjmov mimovládneho neziskového sektora. 200 miliónov ročne prerozdeľujú ministerstvá, ďalšie desiatky miliónov samosprávy a verejné fondy (AVF, FPU, Envirofond, Kultminor, Fond na podporu športu apod.)

Vzhľadom na administratívnu náročnosť poskytovania dotácií tieto sú v praxi často nedostupné pre tisíce dobrovoľníckych MVO, ktoré gro vlastných príjmov získavajú z vlastných príspevkov členov, zbierok či daňovej asignácie, ktorá je významným zdrojom príjmov pre viac než 17-tisíc organizácií. Preto nie je v žiadnom prípade žiadúce nahradiť decentralizovanú a nepriamu podporu MVO prostredníctvom daňovej asignácie novou “štátnou agentúrou”. Ministerstvá ako orgány štátnej správy majú už dnes vlastné dotačné programy, ktoré je možné navýšiť.

Nie je potrebné zakladať “štátnu agentúru” ale je potrebné sfunkčniť a stransparentniť existujúce zdroje. Prípadne po vzore Nórskeho fondov alebo EUCare programu vytvoriť efektívny systém rozdeľovania



13.11.2023
v Bratislave

PreDemokraciu.sk
info@predemokraciu.sk

verejných zdrojov prostredníctvom existujúcich nadácií s bohatými skúsenosťami v oblasti efektívneho riadenia a rozdeľovania zdrojov do mimovládneho sektora. Mimovládne neziskové organizácie by mali byť oddelené od štátu a samostatné nezávislé entity založené občanmi na vzájomne prospešný či verejnoprospešný účel a mali by slúžiť hlavne obyvateľom Slovenska, nie vláde.

Vláda v demokratickej spoločnosti nemá rozhodovať o tom, na aký účel sa občania združujú do mimovládnych organizácií a nemala by diskriminovať organizácie v oblasti čerpania zdrojov zo štátneho rozpočtu medzi sebou podľa toho, čomu sa venujú. Je to veľmi nebezpečné zasahovanie štátnej moci do fungovania slobodnej občianskej spoločnosti.

“Ministerstvo pripraví návrh na zjednodušené zakladanie jednoduchých občianskych združení. Pre najjednoduchšiu formu občianskeho združenia by mala platiť okamžitá online registrácia (po zaplatení príslušného poplatku). Pôjde o typ organizácií bez vlastného účtovníctva (prípadné finančné operácie bude realizovať donori). Zrýchli a zjednoduší sa aj registrácia ostatných foriem neziskových organizácií.”

Súčasnú nastavenie zakladania občianskych združení je podľa Platformy postačujúce. Ak by však mali v rámci týchto úprav vzniknúť nové inštitúty na správu súkromného majetku typu zvereneckých fondov, predstavitelia Platformy dôrazne odmietajú ich zmiešavanie s neziskovým prostredím, ktoré je definované verejnoprospešným účelom a ich zavádzanie prostredníctvom novely nadačného zákona.

Upozorňujú zároveň, že nakoľko mimovládne neziskové organizácie slúžia na realizáciu ústavného práva na združovanie občanov v záujme ochrany ich práv a záujmov, občania a občianky združené v týchto organizáciách nemajú byť riadené donormi, ale sa majú slobodne



13.11.2023
v Bratislave

PreDemokraciu.sk
info@predemokraciu.sk

rozhodovať o tom, aké aktivity a záujmy vo verejnom priestore realizujú a reprezentujú.

Kapitola - Vnútorňý poriadok a bezpečnosť

“Ministerstvo, aj vláda ako celok si uvedomujú neoceniteľný prínos dobrovoľníctva v oblasti ochrany pred požiarmi a preto bude ministerstvo ďalej prehĺbovať spoluprácu s Dobrovoľnou požiarnou ochranou Slovenskej republiky, inými občianskymi združeniami pôsobiacimi v tejto oblasti a podporou dobrovoľných hasičských zborov obcí, zlepšovaním ich materiáľno-technického vybavenia a zvyšovaním odbornej pripravenosti a výcviku ich členov.”.

Súhlasíme s vládou, že podpora dobrovoľníctva v oblasti ochrany pred požiarmi je nesmierne dôležitá a tešíme sa, že bude prebiehať spolupráca medzi vládou a občianskymi organizáciami, ktoré sa tomu venujú. Avšak veríme, že nie len podpora dobrovoľníctva oblasti protipožiarnej ochrany si zaslúži pozornosť, ale aj podpora dobrovoľníctva v iných oblastiach je dôležitá. Mnoho dobrovoľníckych aktivít realizujú vzdelávacie, humanitárne, sociálne, patientske a iné organizácie. Dobrovoľníci boli tí, ktorí pomáhali starým a sociálne vylúčením zvládať pandemickú situáciu. Dobrovoľníci stáli na hraniciach s Ukrajinou dva mesiace a pomáhali zvládnuť vláde humanitárnu krízu po vypuknutí vojny na Ukrajine. Je preto nesmierne dôležité, aby vláda podporila dobrovoľníctvo vo všetkých oblastiach činnosti mimovládnych neziskových organizácií, napríklad zachovaním mechanizmu financovania práce s dobrovoľníkmi, ktorý vznikol nedávno ako aj inými formami podpory a pomoci, ktorú si títo dobrovoľníci a organizácie, ktoré s nimi spolupracujú a zapájajú ich, zaslúžia.